

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen kehittämissuunnitelma 2026-2029

1. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen tavoitetila 2029

Kokkola tunnetaan niin paikallisesti, valtakunnallisesti kuin kansainvälisestikin laadukkaista kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluistaan, jotka tekevät Kokkolasta veto- ja pitovoimaisen.

Kokkolassa kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut tarjoavat elämyksiä ja osallistumisen mahdollisuuksia niin kaupungin asukkaille kuin vierailijoillekin. Palveluja kehitetään tarvelähtöisesti ja ne tukevat kaupunkilaisten aktiivista arkea. Paikallisuudesta voimaa ammentavat ja yhteistyössä kuntalaisten kanssa tuotettavat palvelut erottuvat omaleimaisuudellaan. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut edistävät ihmisten hyvinvointia ja kaupungin elinvoimaa sekä vahvistavat yhteisön kestävyttä muuttuvassa maailmassa.

2. Kehittämissuunnitelman tarkoitus ja tehtävä

Kokkolan kaupungin voimassa oleva kaupunkistrategia hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 2.2.2026 ja se käsittää vuodet 2026-2029. Strategia on valtuustokauden keskeisin kaupungin kehittämistä ohjaava dokumentti. Strategia kertoo, mihin suuntaan kaupunkia halutaan kehittää ja mitkä ovat keskeisimmät teemat tällä kaudella.

Kokkolan kaupungin strategiakokonaisuus on kolmiportainen. Kaupunkistrategia on kaupungin ylin toimintaa ja tulevaisuuden suunnittelua ohjaava asiakirja, jossa linjataan laajat kehittämisen suuntaviivat ja strategiset painopistealueet. Strategisten painopisteiden osalta laaditaan strategiassa nimettyjä kehittämissuunnitelmia, jotka osaltaan täsmentävät ja tarkentaa strategian sisältöjä. Näiden pohjalta laaditaan vuotuiset toimiala- ja vastuualuekohtaiset tavoitteet osana kaupungin talousarviota. Kaupunkistrategia kytkeytyy siten tiiviisti talousarvioon, jossa strategian tavoitteet vuosittain konkretisoituvat mitattaviksi toimenpiteiksi.

Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimessa laaditaan strategiakaudeksi lisäksi tämä toimialakohtainen kehittämissuunnitelma, jonka kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta hyväksyy.

Tämän lautakuntasaisen kehittämissuunnitelman tarkoituksena on konkretisoida kaupunkistrategian tavoitteita kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan vastuualueilla. Samalla kehittämissuunnitelma toimii kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan työohjelmana kuluvalle vaalikaudella. Kaupunkistrategiassa keskeisiksi painopistealueiksi on valittu yritysystävällisyys, elämyksellisyys ja lapsimyönteisyys, jotka sopivat erittäin hyvin myös kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan vastuualueiden toimintaan. Strategiassa toiminnan peruspilareina ovat osaava ja hyvinvoiva henkilöstö sekä kestävä talouden hoito. Strategian keskeiset painopistealueet sekä toiminnan peruspilarit näkyvät myös tässä kehittämissuunnitelmassa.

Kehittämissuunnitelma on laadittu kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan kaikkien vastuualueiden yhteistyönä, mutta myös kukin vastuualue on miettinyt omia kehittämistavoitteitaan ja -toimenpiteitään oman henkilöstönsä kesken. Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen vastuualueilla tai niiden yksiköillä voi olla tämän kehittämissuunnitelman lisäksi myös omia yksityiskohtaisia tai tiettyyn aihekokonaisuuteen liittyviä kehittämissuunnitelmiaan.

Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen vastuualueet tekevät tiivistä yhteistyötä sekä keskenään että muiden kaupunkikonsernin toimijoiden kuin myös sen ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tavoitteena on tarjota palvelujen käyttäjille kokonaisvaltaisia kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluita.

3. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan vastuualueiden yhteinen arvopohja

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan vastuualueiden arvopohja perustuu kaupungin strategiassa määriteltäviin toimintaa ohjaaviin arvoihin. Seuraavassa on lyhyesti kuvattu, millä tavoin nämä yhteiset toimintaa ohjaavat arvot näkyvät kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen toiminnassa. Näiden yhteisten toimintaa ohjaavien arvojen lisäksi lautakunnan eri vastuualueilla tai niiden yksiköillä voi olla vastuualueen toimintaan liittyviä, yhteisiin arvoihin yhteensopivia omia vastuualuekohtaisia arvojaan.

Toimintaa ohjaavat arvot

- **Avoimuus ja yhteistyö**

Viestimme toiminnastamme ja osallistumismahdollisuuksista avoimesti kaupunkilaisille ja sidosryhmille. Kannustamme kaupunkilaisia ja sidosryhmiä osallisuuteen ja keskusteluun kaupungin palveluista ja siten osaltaan osallistumaan kaupunkilaisten hyvinvoinnin edistämiseen. Olemme avoimia yhteistyölle ja otamme toiminnassamme huomioon yhdenvertaisuuden.

- **Rohkeus ja luottamus**

Palvelujen suunnittelussa ja järjestämisessä uskallamme ennakkoluulottomasti kokeilla uusia ratkaisuja ja toimintatapoja ja otamme vastaan myös kaupunkilaisten rohkeita ideoita. Haluamme toimia luotettavasti ja olla kaupunkilaisten ja sidosryhmien luottamuksen arvoisia.

- **Vastuullisuus ja kestävä kasvu**

Tunnumme vastuuta kuntalaisten hyvinvoinnista ja painotamme toiminnassamme eettistä, sosiaalista, ekologista ja taloudellista vastuullisuutta. Tavoittelemme resurssiemme puitteissa kasvua palvelujemme käyttäjämääriin.

4. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen yhteiset tavoitteet sekä kaupunkistrategian painopisteet ja peruspilarit

Kokkolan kaupungin strategiassa vuosille 2026-2029 on koko kaupungin strategisiksi painopisteiksi valittu yritysystävällisyys, elämyksellisyys ja lapsimyönteisyys sekä toiminnan peruspilareiksi osaava ja hyvinvoiva henkilöstö sekä kestävä talouden hoito. Nämä strategiset painopisteet ja peruspilarit näkyvät keskeisesti myös kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen toiminnassa ja tässä kehittämissuunnitelmassa on tarkennettu strategian painopisteisiin ja peruspilareihin liittyviä kehittämistavoitteita ja -toimenpiteitä kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen palvelujen näkökulmasta. Nämä strategian painopisteisiin peruspilareihin liittyvät kehittämistavoitteet ja -toimenpiteet ovat kaikkien kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan vastuualueiden yhteisiä tavoitteita.

Strategian painopisteisiin ja peruspilareihin liittyvien tavoitteiden ja toimenpiteiden rinnalle yhteisiksi tavoitteiksi nousevat myös kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen saavutettavuuden ja tunnettuuden parantaminen sekä hyvinvointi- ja terveysvaikutusten tunnettuuden lisääminen.

Yhteiset tavoitteet	Kehittämistoimenpiteet	Toteutus-aikataulu	Seuranta ja arviointi
Parannetaan vaikutusten ja vaikuttavuuden arviointia	Lisätään osaamista olemassa olevien tietolähteiden hyödyntämisestä ja niiden analysoinnista, jotta saadaan selville toimialan heijastevaikutuksia talouteen ja hyvinvointiin.	2026–2029	Toimialan vaikuttavuuden seuraamiselle on sovittu käytännöt. Heijastevaikutuksia pystytään tunnistamaan ja seuraamaan paremmin.
	Päätösten vaikutusten ennakoarviointeja lisätään	2026–2029	Tehtyjen ennakoarviointien määrä
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen saavutettavuuden parantaminen	Lisätään henkilöstön osaamista selkokielen sisällön tuottamisessa.	2026–2029	Toteutuneet koulutukset Koulutuksiin osallistuneiden määrä
	Esteettömyyskartoitusten toteuttaminen	2026–2029	Toteutuneiden kartoitusten ja julkaistujen kuvausten määrä

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen tunnettavuuden parantaminen	Viestinnän suunnitelmallisuuden lisääminen ja viestintävastuiden selkiyttäminen	2026–2027	Valmis viestintäsuunnitelma
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut toimivat aktiivisesti yhdenvertaisuuden edistämiseksi omissa toimintaympäristöissään.	Turvallisemman tilan periaatteita pidetään esillä.	2026–2029	Turvallisemman tilan periaatteet ovat esillä kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen toimintaympäristöissä
	Toimintaympäristöissä havaittuun syrjintään ja häirintään ja epäasialliseen käytökseen puututaan aina.	2026–2029	Havaittuihin negatiivisiin tapahtumiin on puututtu kyllä/osittain/ei.

5. Vastuualueiden nykytila ja kehittämistavoitteet ja -toimenpiteet

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan alaiset palvelut jakaantuvat viiteen eri vastuualueeseen eli kirjasto-, kulttuuri-, liikunta-, museo- ja nuorisopalveluihin, minkä lisäksi lautakunnan erityisenä vastuuna on kaupungin hyvinvointityön koordinointi. Vastuualueiden ja hyvinvointityön koordinoinnin nykytilaa, kehittämistavoitteita ja -toimenpiteitä on lyhyesti esitelty vastuualueittain eriteltyinä. Kehittämissuunnitelmakauden tavoitteet ja -toimenpiteet on esitelty taulukkomuodossa. Tarkoituksena on, että kehittämistavoitteita ja toimenpiteitä voidaan sisällyttää vuosittain vastuualueen talousarvioon ja konkretisoida siinä yhteydessä.

5.1 Kirjastopalvelut

Kirjaston tehtävänä on: 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin; 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa; 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta; 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon; 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan; 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. (Laki yleisistä kirjastoista 29.12.2016/1492)

Kirjastopalvelut koostuu pääkirjastosta, Koivuhaan, Kälviän, Lohtajan ja Ullavan kirjastoista sekä kirjastoautosta. Naapurikuntien kanssa ylläpidetään yhteistä Anders-verkkokirjastoa, johon Kokkolan lisäksi kuuluvat Halsua, Kannus, Kaustinen, Lestijärvi ja Toholampi. Kirjastopalvelujen painopistealueet ovat elämyksellisyys ja lapsiystävällisyys.

Kirjaston toimintaympäristö on muuttunut monin tavoin viime vuosina, globaalit ilmiöt ja ennakoimattomat muutokset muokkaavat niin ihmisten, kuin kirjastonkin toimintaa. Kirjaston suunnatessa katsetta tuleviin vuosiin on huomioitava ilmiöiden vaikutus palvelujen suunnitteluun. Kirjasto puolustaa arvojensa mukaista toimintaa myös maailman muuttuessa. Kirjasto vastaa ympäristössä esiintyviin ilmiöihin kehittämällä toimintaansa ja henkilökunnan osaamista.

Strategian painopiste	Kehittämis-tavoite	Kehittämis-toimenpide	Toteutus-aikataulu	Seuranta ja arviointi
Elämyksellisyys	Toimivilla tiloilla ja palveluilla edistämme kirjastopalvelujen saavutettavuutta	Toteutetaan Ullavan kirkonkylän omatoimikirjasto ja hankitaan uusi kirjastoauto	2028-2029	Ullavan kirkonkylän omatoimikirjaston toteutuminen Uuden kirjastoauton hankintapäätös
Elämyksellisyys	Edistämme kuntalaisten lukemista, oppimista ja kulttuurista ymmärrystä	Kirjasto hankkii monipuolisia aineistoja ja järjestää kiinnostavia näyttelyitä, tapahtumia ja tilaisuuksia	2026-2029	Kokonaislainauksen, fyysisten käyntien ja tapahtumien vuosittainen seuranta ja kehitys

Elämyksellisyys	Edistämme kuntalaisten lukemista, oppimista ja kulttuurista ymmärrystä	Anders-kirjastojen kokoelmapolitiikka päivitetään säännöllisesti	2026-2029	Kokoelmapolitiikan päivitys
Elämyksellisyys	Lukutaidon ja sivistyksen turvaaminen	Teemme lukutaitotyötä ja kohdistamme sen erityisesti tukea tarvitseville väestöryhmille Laadimme lukutaitostrategian yhdessä muiden vastuu- ja toimialojen kanssa	2026-2029	Lukutaitostrategia laadittu
Lapsi-myönteisyys	Lasten- ja nuorten lukemisen edistäminen	Järjestämme säännöllistä varhaiskasvatus- ja koulu yhteistyötä	2026-2029	Varhaiskasvatus- ja koulu yhteistyön vuosittainen arviointi
		Panostamme lasten- ja nuorten aineistojen hankintaan ja seuraamme aktiivisesti lasten- ja nuorten aineistojen lainausmääriä	2026-2029	Lasten ja nuorten kirjojen hankintamäärän ja lainausmäärän seuranta ja kehitys

5.2 Kulttuuripalvelut

Kokkolan kaupungin kulttuuripalvelujen toiminta perustuu lakiin kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019). Kulttuuripalvelujen vastuualue vastaa kaupungin hallintosäännön mukaisesti kulttuuripalvelujen tuottamisesta ja kehittämisestä Kokkolassa. Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen toimintasäännössä on tarkemmin määritelty, että kulttuuripalvelujen vastuualueen tehtävänä on valmistella ja panna täytäntöön kaupungin yleistä kulttuuritoimintaa, itsenäisten kulttuurilaitosten avustamista, kulttuuritapahtumia sekä kulttuurijärjestöyhteistyötä koskevat päätökset. Lisäksi kulttuuripalvelujen vastuualue koordinoi kaupungin kulttuuripolitiikan kehittämistyötä sekä kulttuuri- ja taidetoiminnan tiedon kokoamista.

Kulttuuripalvelujen tavoitteena on edistää kulttuuritoimintaa Kokkolassa kaikilla tasoilla aina ammattimaisista toimijoista kulttuurin kansalaistoimintaan, luoda kaupungin asukkaille monipuoliset mahdollisuudet osallistua kulttuuritoimintaan joko tekijänä tai kokijana. Vireä ja monipuolinen kulttuuritoiminta sitoo asukkaita omaan lähiyhteisönsä sekä kotikaupunkiinsa. Laadukkaat kulttuuripalvelut ja monipuoliset harrastusmahdollisuudet samalla myös edistävät kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia ja ehkäisevät syrjäytymistä, koska ne vaikuttavat myönteisesti elämisen laatuun sekä kuntalaisten sosiaaliseen verkostoitumiseen ja osallisuuden kokemuksiin. Laadukas ja monipuolinen kulttuurielämä lisää myös kaupungin vetovoimaa ja elinvoimaisuutta.

Tavoitteidensa ja tehtäviensä toteuttamiseksi kulttuuripalvelujen vastuualue avustaa kaupungissa toimivia kulttuuri- ja taidelaitoksia, kulttuurialan yhdistyksiä ja muita toimijoita, järjestää itse tai yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa erilaisia kulttuuritapahtumia tai avustaa eri tavoin niiden järjestämistä Kokkolassa. Kulttuuripalvelut myös ylläpitää omana yksikkönään toimivaa Musiikkikeskus Snellmania, joka tarjoaa mahdollisuuksia erilaisten kulttuuritapahtumien ja tilaisuuksien järjestämiseen. Kulttuuripalvelujen henkilöstö muodostuu nykyisellään vastuualuejohtajasta ja kahdesta kulttuurituottajasta sekä Musiikkikeskus Snellmanin henkilökunnasta.

Kokkolassa kulttuuri- ja taidelaitokset (esim. Kokkolan kaupunginteatteri, Keski-Pohjanmaan kamariorkesteri) eivät ole suoraan kaupungin omaa toimintaa, vaan niitä ylläpitävät omat rekisteröidyt yhdistykset ja Kokkolan kaupunki vuosittain tukee merkittävästi omilla avustuksillaan kulttuuri- ja taidelaitoksia ollen niiden merkittävin rahoittaja. Kaupungin lisäksi kulttuuri- ja taidelaitokset saavat valtionosuutta ja rahoittavat omaa toimintaansa myös mm. pääsymaksuilla, osallistumismaksuilla ja yritys yhteistyöllä. Kulttuuri- ja taidelaitokset toimivat nykyisin kaupungin kiinteistöissä tai kaupungin omistamien kiinteistöyhtiöiden tiloissa. Ainakin Kokkolan kaupunginteatterin ja Keski-Pohjanmaan konservatorion tilojen kunto ja tilatarpeet vaativat lähitulevaisuudessa ratkaisuja.

5.3 Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelujen toimintaa ohjaa liikuntalaki (390/2015). Kunnan tehtävänä on luoda monipuolisia ja saavutettavia edellytyksiä asukkaiden liikunnalle elämänkulun eri vaiheissa:

- 1) järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen
- 2) tukemalla kansalaistoimintaa
- 3) rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja.

Tehtävät toteutetaan yhteistyössä eri toimialojen kanssa sekä kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä paikalliset tarpeet huomioiden. Lisäksi kunnan tulee kuulla asukkaitaan liikuntaa koskeissa keskeisissä päätöksissä sekä seurata asukkaiden liikunta-aktiivisuutta osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä.

Liikuntapalvelut tukevat Kokkolan elinvoimaa ja elämyksellisyyttä edistämällä asukkaiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä sekä vahvistamalla yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. Liikkumisen merkitys toimintakyvyn ylläpitäjänä korostuu erityisesti väestörakenteen muutoksen, eriarvoistumisen ehkäisyn sekä ennaltaehkäisevän hyvinvointityön näkökulmasta.

Liikkumattomuudesta aiheutuu yhteiskunnalle miljardiluokan kustannuksia, ja Kokkolan osalta kustannusten on arvioitu olevan kymmeniä miljoonia euroja vuodessa. Liikkumisen edistäminen onkin keskeinen ja kustannusvaikuttava osa kunnan toimintaa, ja sitä tulee toteuttaa laaja-alaisesti yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden kanssa. Liikuntaa koskevia indikaattoreita sisältyvät käytössä olevaan HYTE-kertoimeen, joka vaikuttaa kunnan valtionosuuden määrään.

Liikuntapalvelujen vastuualueen toimintakokonaisuudet ovat liikunnan edistäminen, Uintikeskus VesiVeijari ja liikuntahallit (5kpl). Liikunta- ja ulkoiluolosuhteita kehitetään tiiviissä yhteistyössä kaupunkiympäristön puistot & liikuntapaikat yksikön kanssa. Liikuntatilojen ja -paikkojen ylläpito on pääosin sisäistä palvelua kaupunkiympäristön toimialalta. Merkittävä osuus kaupungin palvelusopimusosuudesta Kokkolan Urheilupuisto Oy:lle on liikuntapalvelujen vastuualueen määrärahoissa.

Suunnitelmakauden tärkeimmät investoinnit ovat uimahallihankkeen eteneminen toteutusvaiheeseen sekä kehittämissuunnitelmien mukaisten vuosittaisten peruskunnostusten toteuttaminen ulkoliikunta- ja luontoliikuntaverkoston osalta. Lisäksi Kippari-hallin tekonurmimaton vaihto tulee tehdä. Viimeistään suunnitelmakauden loppupuolella on investointitarpeita lumetus- ja hiihto-olosuhteisiin liittyen Maakuntaviestin järjestämisvuoroon ja hiihtokausien turvaamiseen.

Strategian painopiste	Kehittämistavoite	Kehittämis-toimenpide	Toteutus-aikataulu	Seuranta ja arviointi
Yritysystävällisyys	Yhteistyön kehittäminen liikunta- ja hyvinvointialan yritysten ja muiden toimijoiden kanssa	Sisäliikuntatilojen käytön koordinointi optimaalisten käyttöasteiden varmistamiseksi	2026–2029	Käyttötunnit ja -määrät Neuvottelut KUP Oy palvelusopimuksen sisällöistä
		Yhteistyön lisääminen erityisesti nuorten ja ikäihmisten voimaharjoittelun turvaamiseksi	2026–2029	Toteutetut toimenpiteet
Elämyksellisyys	Erityisesti liian vähän liikkuvien matalan kynnyksen palvelujen kehittäminen	Monipuolisten ohjattujen ryhmien järjestäminen eri puolilla Kokkolaa	2026–2029	Ryhmien ja osallistujien määrät
		Liikuntaneuvonta – palvelun tunnettavuuden lisääminen (myös lapsiperheet ja nuoret)	2026–2029	Liikuntaneuvonnan asiakasmäärät ja -profiilit

Elämyksellisyys	Soveltavan liikunnan saavutettavuuden parantaminen ja eri toimijoiden yhteistyön kehittäminen	Soveltavan liikunnan kehittämissuunnitelman laatiminen	2026–2027	Valmis suunnitelma
Elämyksellisyys	Vesiturvallisuus taitojen lisääminen	Uima- ja pelastustaitojen opetuksen kehittäminen	2026–2029	Opetuksen osallistujamäärä
		Vesiturvallisuutta edistävien toimenpiteiden toteuttaminen	2026–2029	Toteutetut toimenpiteet
		Henkilöstön osaamisen kehittäminen myös rantavalvonnan osalta	2026–2029	Koulutuksiin osallistuneiden määrä ja palaute
Elämyksellisyys	Vesiliikunta olosuhteiden turvaaminen	Aktiivinen osallistuminen asukkaiden tarpeita vastaavan uimahallin suunnitteluun	2026–2029	Uimahalli hankkeen eteneminen toteutusvaiheeseen
Elämyksellisyys	Innostavien, monipuolisten ja saavutettavien liikkumisolosuhteiden turvaaminen ja kehittäminen	Tehtyjen ulkoliikuntapaikkojen kehittämissuunnitelmien toteuttaminen	2026–2029	Toteutetut hankkeet ja palautteet
		Tehdyn luontoliikunnan ja retkeilyn kehittämissuunnitelman toimenpiteiden toteuttaminen	2026–2029	Toteutetut hankkeet ja palautteet
		Leikkipuistojen ja lähiliikuntapaikkojen kehittämissuunnitelman laatiminen	2027	Valmis kehittämissuunnitelma
Lapsi-myönteisyys	Avoimen ja seurapohjaisen liikuntaharrastustoiminnan saavutettavuuden edistäminen	Matalan kynnyksen toiminnan kehittäminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa	2026–2029	Matalan kynnyksen harrastustoiminnan määrä ja kehitys
		Avustusohjeen päivittäminen	2026–2027	Onko ohje päivitetty

5.4 Museopalvelut

Museoiden toimintaa ohjaa museolaki (314/2019). Museoiden keskeinen tehtävä on kerätä, suojella, tutkia ja asettaa näytteille kulttuurihistoriallista tai luonnontieteellistä aineistoa, sekä edistää näiden aineistojen ja tiedon saatavuutta, saavutettavuutta ja käyttöä. Ne edistävät yhteiskunnallista hyvinvointia sekä kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävästä kehityksestä. Museot tarjoavat elämyksiä, tietoa ja ylläpitävät elinikäistä oppimista.

Kokkolan kaupungin museopalveluissa on kaksi palveluyksikköä: K.H.Renlundin museo ja Kokkolan luonnontieteellinen museo Kieppi. Kehittämissuunnitelmassa museopalvelujen osalta fokus on niissä tavoitteissa ja toiminnan muutoksissa, joita museopalveluissa halutaan nykyisen valtuustokauden aikana saavuttaa. Muutoksien tavoitteet:

- Laadukkaat, tarkoituksenmukaiset sekä turvalliset ja terveelliset museotilat: Museopalveluiden tiloihin kohdistuu paljon kehittämistarpeita:
 - o Käynnissä oleva Kokoelmakeskus –hanke ratkaisee kokoelmatyöhön sekä kokoelmiin liittyvään asiakaspalveluun ja yhteistyöhön liittyvät tilatarpeet, sekä mahdollistaa ulkopuolisilta vuokratuista tiloista luopumisen.

- Toimistotiloissa Vingenkadun toimistotilat ovat käyneet ahtaiksi ja niiden osalta pitää miettiä tilojen käytön tehostamista uudelleenjärjestelyjen kautta.
 - Museotoimipaikoissa on kehitettävää esteettömyyteen liittyen. Kokkolan luonnontieteellinen museo Kiepin rakennus on ainoa esteetön museokohde, muiden kohteiden saavutettavuuden ollessa joko puutteellinen tai olematon. Suurimmat tarpeet liittyvät Roosin talon saamiseksi esteettömäksi toteuttamalla hissi sekä esteetön wc-tila, sekä asentamalla kynnyksiä.
 - Museopalveluissa tavoitteena on toteuttaa valtuuston vuonna 2009 tekemän päätöksen mukaisesti nykyaikaiset näyttelytilat Roosin tontille niin, että suunnittelu voitaisiin aloittaa nykyisellä valtuustokaudella. Muina pienempinä tarpeina on Museokorttelin Vihreän talon kunnostus sekä kortteliin toteutettavat yleisö-wc:t.
 - Museotoimipaikkojen osalta on tarve tarkastella, ovatko kaikki museotilat tarpeellisia vai onko syytä arvioida joissakin kohteissa museotoiminnan lopettamista tai hallinnonin järjestämistä muuten, kuin kunnallisena toimintana.
- Saatavilla ja saavutettavissa olevat museopalvelut:
- Kokkolan kaupungin kokoelmien hoitovelkaa tullaan pienentämään käynnissä olevana valtuustokautena. Samanaikaisesti kokoelmien inventoinnin ja MuseumPlus-kokoelmahallintajärjestelmään luetteloinnin kanssa lisätään kokoelmien digitaalista saavutettavuutta ja avataan tietueita Finnaan, jossa ne ovat kaikkien avoimesti tutkittavissa.
 - Tieto museoiden tarjoamista palveluista ei tavoita kaikkia potentiaalisia kohderyhmiä. Viestinnän ja markkinoinnin toimintamallin laadimiselle tavoitellaan suunnitelmallisempaa ja vaikuttavampaa viestintää.
 - Museoiden palveluita tarkistetaan ja kehitetään käyttäjälähtöisesti.
- Taide ja kulttuurihistoria osana kuntalaisten arkea:
- Kokkolan kaupungin ulkoveistosten kunto on osin huono ja useampi teos vaatisi kunnostustoimenpiteitä. Ulkoveistosten kuntokartoituksella ja toimenpidesuunnitelmalla saadaan työkalu suunnitelmalliseen etenemiseen.
 - Kokoelmapolitiikka päivitetään ja laaditaan tutkimuspolitiikka joko osana kokoelmapolitiikkaa tai omana kokonaisuutenaan.
 - Museokasvatussisältöjen osalta tehdään museokohteiden opastuskäsikirjoituksia sekä kouluille suunnattua digitaalista sisältöä opetuksen tueksi. Museoiden roolia avoimina oppimisympäristöinä nostetaan esiin.

Strategian painopiste	Kehittämistavoite	Kehittämistoimenpide	Toteutus-aikataulu	Seuranta ja arviointi
Elämyksellisyys	Laadukkaat, tarkoituksenmukaiset sekä turvalliset ja terveelliset museotilat	Kokoelmakeskuksen toteuttaminen ja käyttöönotto	2026–2028	Kokoelmakeskuksen muutto on valmis
		Tilakäyttösuunnitelma olemassa olevien tilojen käytöstä ja kehittämisestä	2027	Suunnitelma on valmis
Elämyksellisyys	Saatavilla ja saavutettavissa olevat museopalvelut	Kokoelmien digitaalisen saavutettavuuden lisääminen	2026–2029	MuseumPlusaan lisättyjen tiedostojen määrä Finnaan avattujen tiedostojen määrä
		Viestinnän ja markkinoinnin toimintamallin laatiminen	2028	Toimintamalli laadittu
		Asiakaslähtöinen palvelukehittäminen	2026–2029	Käyttäjämäärät, saatu palvelutulo
Elämyksellisyys	Taide ja kulttuurihistoria osana kuntalaisten arkea	Tehdään ulkoveistosten kuntokartoitus ja laaditaan toimenpidesuunnitelma	2026–2027	Kuntokartoitus ja toimenpidesuunnitelma valmiit

		Kehitetään museokasvatussisältöjä ja koulu yhteistyötä	2026–2029	Käyttäjämäärät
		Päivitetään kokoelmapolitiikka	2029	Kokoelmapolitiikka valmis
		Tutkimuspolitiikan laatiminen	2027	Tutkimuspolitiikka valmis

5.5 Nuorisopalvelut

Nuorisolain mukaisesti kaupungin tehtäviin kuuluvat nuorisotyö ja nuorisopolitiikka. Nuorisotyöllä laissa tarkoitetaan nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa. Nuorisopolitiikalla puolestaan nuorten kasvu- ja elinolojen sekä sukupolvien välisen vuorovaikutuksen parantamista.

Nuorisolain tavoitteena on:

- 1) edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa;
- 2) tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppimista;
- 3) tukea nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa;
- 4) edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista; sekä
- 5) parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.

Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat:

- 1) yhteisvastuu, kulttuurien moninaisuus ja kansainvälisyys;
- 2) kestävä kehitys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen;
- 3) monialainen yhteistyö

Toteuttaessaan lain tavoitteita ja lähtökohtia kaupungin tulee paikalliset olosuhteet huomioon ottaen luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja –toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa.

Kokkolan kaupungin nuorisopalvelut jakautuu neljään työmuotoon: yksilölliseen, yhteisölliseen, kokemukselliseen ja tulevaisuutta rakentavaan nuorisotyöhön.

Yksilöllisessä nuorisotyössä vahvistamme nuoren itsetuntemusta ja itsetuntoa. Yksilöllistä nuorisotyötä ovat etsivä nuorisotyö, jalkautuva nuorisotyö, Työtreeni, pienryhmätoiminta sekä Ankkuri-toiminta.

Yhteisöllisessä nuorisotyössä tuemme nuorta kasvamaan yhteisön jäseneksi. Yhteisöllisen nuorisotyön menetelmiä ovat nuorisotilatyo, koulunuorisotyö, Kohasu-toiminta ja loma-ajantoiminta.

Kokemuksellisessa nuorisotyössä edistämme nuorisokulttuureja ja tarjoamme elämyksiä. Kokemukselliseen nuorisotyöhön kuuluvat Rökkikoulu, kummiluokkatoiminta, tapahtumatoiminta ja kansainvälinen nuorisotyö.

Tulevaisuutta rakentavan nuorisotyön kautta luomme mahdollisuuksia nuorille ja nuorisotyölle, ja sen menetelmiä ovat Ohjaamo-toiminta, nuorisoaavustukset, verkostotyö, nuoriso- ja lapsivaltuustot sekä tehostettu nuorisotyö.

Strategian painopiste	Kehittämistavoite	Kehittämistoimenpide	Toteutus-aikataulu	Seuranta ja arviointi
Lapsimyönteisyys	Markkinoinnin ja viestinnän kehittäminen palvelujen tunnettavuuden lisäämiseksi	Viestinnän ja markkinoinnin toimintamallin laatiminen	2026-2027	Valmis toimintamalli
		Henkilöstön osaamisen kehittäminen	2026-2029	Henkilöstö kokee osaamisensa lisääntyneen. (seurantakysely)

		Tiedolla johtaminen systematisoituu	2026-2029	Valmis tiedolla johtamisen toimintamalli.
Lapsimyönteisyys	Ohjaamo-toiminta juurtuu saumattomaksi osaksi nuorisopalveluja	Ohjaamon ja etsivän nuorisotyön yhdyspintatyön kehittäminen selkeyttämällä työnjakoa ja vahvistamalla yhteistyörakenteita.	2026-2027	Ohjaamon ja etsivän nuorisotyön roolit sekä yhteistyön tavat ovat selkeät.
		Ohjaamo hyödynnetään osana nuorisopalveluja.	2026-2029	Toimintojen määrä, joissa Ohjaamo on mukana.
Elämyksellisyys	Kokkolalainen tapa toteuttaa kulttuurista nuorisotyötä on vakiintunut	Kulttuurisen nuorisotyön määrittely ja toiminnan kehittäminen.	2026-2029	Kirjattu määritelmä. Toimintojen ja tapahtumien määrä.
		Osallistamisen tapojen kehittäminen	2026-2029	Osallistamisen tavat ovat vakiintuneet.
Lapsimyönteisyys	Nuoret kohtaavat samoja tuttuja ammatillaisia kaupungilla ajanviettopaikoissaan	Jalkautuvan nuorisotyön resurssit mahdollistavat toiminnan toteuttamisen myös talviaikaan.	2026-2029	Jalkautumiskauden pituus. Jalkautumiskertojen määrä.
Lapsimyönteisyys	Kohasu-toiminta kehittyy lasten ja nuorten tarpeiden ja toiveiden mukaisesti.	Lasten ja nuorten, joilla on vähintään yksi harrastus, määrä kasvaa.	2026-2029	Harrastavien peruskouluikäisten osuus.
		Harrastusvalikoima kasvaa ja monipuolistuu. (vrt. tilanne 1/2026)	2026-2029	Erialaisten harrastusten määrä. Harrastusryhmien määrä.
		Aiempaa useampi yläkouluikäinen osallistuu Kohasu-harrastuksiin. (vrt. tilanne 1/2026)	2026-2029	Yläkouluikäisten harrastajien määrä

5.6 Hyvinvointityön koordinointi

Hyvinvointijohtaminen kunnassa tarkoittaa tavoitteellista, tietoon perustuvaa ja poikkihallinnollista johtamista, jolla edistetään asukkaiden, henkilöstön ja yhteisöjen hyvinvointia sekä kavennetaan hyvinvointi- ja terveyseroja. Keskeiset tehtävät voidaan jäsentää seuraavasti:

Strateginen ohjaus ja johtaminen:

- Hyvinvoinnin kytkeminen kuntastrategiaan: hyvinvointitavoitteiden sisällyttäminen kunnan strategiaan, talousarvioon ja toimintaohjelmiin.
- Pitkän aikavälin suunta: ennaltaehkäisy, kestävyys ja vaikuttavuus.
- Luottamushenkilöiden ja viranhaltijajohdon tuki: päätöksenteon tietopohjan vahvistaminen.

Tiedolla johtaminen ja seuranta:

- Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma (lakisääteinen tehtävä):
 - väestön hyvinvoinnin ja terveyden tilan analyysi
 - tavoitteet, toimenpiteet ja seuranta
- Indikaattorien ja palautteen hyödyntäminen: mm. TEA-viisari, kouluterveyskysely, HYTE-indikaattorit
- Vaikuttavuuden arviointi: mitä toimenpiteillä saadaan aikaan?

Poikkihallinnollinen yhteistyö:

- Toimi- ja vastuualueiden yhteistyön kehittäminen.
- HYTE kaikissa päätöksissä -ajattelu: päätösten hyvinvointi- ja terveysvaikutusten ennakoarviointi.
- Rakenteiden luominen: hyvinvointiryhmä, vastuut, toimintamallit.

Ennaltaehkäisy ja terveyden edistäminen:

- Arjen hyvinvointia tukevat palvelut ja ympäristöt:
 - liikunta, kulttuuri, osallisuus
 - turvallinen ja terveellinen elinympäristö
- Riskiryhmien huomioiminen: lasten ja nuorten, ikääntyneiden, työikäisten ja erityisryhmien tukeminen.
- Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen.

Yhteistyö hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden kanssa:

- Rajapinta hyvinvointialueeseen: roolien selkeys
- Yhteiset tavoitteet ja tiedonvaihto.
- Yritykset, oppilaitokset, seurakunnat osana hyvinvoinnin kenttää.

Strategian painopiste	Kehittämistavoite	Kehittämistoimenpide	Toteutus-aikataulu	Seuranta ja arviointi
Elämyksellisyys	Kaupungin hyvinvointityön tehtäväkenttä ja vastuunjako on selkeästi määriteltä.	Hyvinvointijohtamisen kehittämisvastuu ja hyvinvointikoordinaattorin rooli määritellään. HYTE-työryhmän roolin selkiyttäminen. Järjestöyhteistyö hyvinvointi- ja terveyssektorin järjestöjen ja yhdistysten suuntaan selkiytetään ja määritellään.	2026–2029	Toimenpiteissä kuvatut määrittelyt ovat valmistuneet.
Lapsimyönteisyys	Lapsiystävällinen kunta -työ jatkuu aktiivisesti.	Toteutetaan Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelmaa. Kolmas Lapsiystävällinen kunta -tunnustus.	2026–2029	Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelmaa on toteutettu suunnitelmien mukaan ja kolmas tunnustus saatu.
Lapsimyönteisyys	Lapsiystävällinen kunta -työn ja hyvinvointityön tuloksena syntyneiden toimintamallien ylläpidosta ja päivittämisestä on olemassa selkeä vastuunjako.	Selvitetään Turvallisemman tilan periaatteiden jatkuvuutta koskevat ylläpidon ja päivittämisen vastuut. Selvitetään päätösten vaikutusten ennakoarvioinnin ohjeistusten jatkokehittämisen, ylläpidon ja päivittämisen vastuut.	2026–2029	Vastuunjako on tehty.
Elämyksellisyys	Yhteistyön kehittäminen hyvinvointialueen kanssa.	Tiedonvaihdon ja yhteistyörakenteiden kehittäminen selvittämällä hyvinvointialueen ja kaupungin yhteistyörakenteen kannalta keskeiset henkilöt.	2026–2029	Kehittämistyö on edennyt.

Elämyksellisyys	Yhteistyön kehittäminen hyvinvointialueen kanssa.	Yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa suunnitellaan, miten voidaan kehittää yhteistyötä ja vaikuttaa mahdollisiin yhteistyön haasteisiin.	2026–2029	Kehittämistyö on edennyt.
Elämyksellisyys	Hyvinvointitiedon hankkiminen on tehokasta ja helppoa.	Hyvinvointitiedon keräämisen automatisoinnin kehittäminen tekoälyn avulla.	2026–2029	Automatisointia on otettu käyttöön.

6. Seuranta ja suunnitelman toteutumisen arviointi

Kehittämissuunnitelmakauden tavoitteisiin pyritään toimenpiteillä, joita kirjataan suunnitelmakauden vuotuisiin talousarvioihin ja -suunnitelmiin, ja joihin varataan talousarvioissa myös määrärahat. Talousarvion laadinnassa käytetään Targetor-ohjelmaa, jonka avulla tavoitteet ja toimenpiteet kirjataan. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta arvioi vuosittain tavoitteiden toteutumista säännöllisten osavuosikatsausten sekä vuosittaisen toimintakertomuksen yhteydessä edellisen vuoden tilinpäätöksen pohjalta. Näistä ilmenee, miten vuotuisten tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamisessa on onnistuttu. Tässä apuna on Targetor-ohjelmaan kirjatut mittarit, joilla arvioidaan tavoitteiden saavuttamista. Seuraavan vuoden talousarvioesityksen laadinnassa asetetaan vuosittaiset kehittämistavoitteet tämän suunnitelman ja ajankohtaisten arviointitietojen pohjalta. Tämän kehittämissuunnitelman koko suunnitelmakauden väliarviointi tehdään vuoden 2027 tilinpäätöksen yhteydessä ja loppuarviointi tehdään lautakunnan toimikauden päättyttyä 2029.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan eri vastualueiden toimintaa ja sen laatua arvioidaan myös erilaisilla valtakunnallisilla arvioinneilla, kuten esimerkiksi Terveystietokeskuksen ja hyvinvoinnin laitoksen TEAviisarilla, joka antaa vuosittain tietoa mm. kuntien kulttuuri- ja liikuntapalvelujen toteutuksesta terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta. Myös näiden valtakunnallisten arviointien tulokset tuodaan kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalle tiedoksi.

Kuntalaisten tyytyväisyyttä kaupungin tarjoamiin palveluihin mitataan myös palvelutyytyväisyyskyselyillä, joiden tulosten perusteella saadaan tietoa myös tyytyväisyydestä kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan alaisia palveluja kohtaan. Lisäksi kunnissa tulee laatia laaja hyvinvointikertomus kerran valtuustokaudessa ja sen tavoitteita ja toimenpiteitä päivitetään vuosittain. Hyvinvointikertomus antaa myös osaltaan tietoa kuntalaisten hyvinvointiin liittyvien palvelujen toiminnasta.